

S-a născut la mijlocul secolului al XVII-lea, fiind ales în anul 1690 Episcop al Maramureșului. A deținut și funcția de Ierarh al "Stavropighiei Țarigradului" (Constantinopol), precum și administrator al Mitropoliei Bălgradului și Ardealului. A început să învețe la biserica din sat, apoi la mănăstirea Peri și apoi în Polonia. Istoricul Ștefan Meteș arată că Iosif a studiat la mănăstirile din Moldova. Datorită însușirilor lui deosebite: cultură teologică, viața monahală ireproșabilă, inteligență dar și a misiunii sale de slujire, a fost Protopopul Vișeuului. Nicolae Iorga, în ședința Academiei Române din 6 septembrie 1913 scria printre altele: "Pecetea lui Stoica ne arată că e în adevăr nobil, cavalier, din acele neamuri de Voevozi și cneji cari au adus întemeierea Moldovei".

Episcopul Iosif nu a avut parte de o reședință proprie, el propovăduind fie în mănăstirea de lângă Huși apoi în mănăstirile Hust, Giulești, Moisei, Budești, Peri, Biserica Albă, Sighet, mănăstirile Ciumulești și Barania unde a avut o moșie. S-a căsătorit fiind hirotonit la mănăstirea din Peri pentru biserica din Ciumulești de lângă satul lui natal. La scurt timp a rămas văduv, s-a călugărit schimbându-și prenumele din Ioan în Iosif. Între anii 1693-1696 a tipărit la mănăstirea Peri cărțile: Evangheliarul, Triodul, Molitvelnicul și Penticostarul. După atacurile asupra bisericii ortodoxe din anul 1701, catolicismul s-a răspândit mai întâi în Maramureș apoi în restul Transilvaniei. La Sinodul din 7 octombrie 1698 de la Alba Iulia s-a semnat un pact între protopopul Matei din Lăpuș, Ștefan al Chioarului și preoții Ștefan și Nistor din Chisar pentru a contracara acțiunea prozelitistă dirijată de episcopia din Muncaci.

Ca atare preoțimea din Maramureș a ales în anul 1690 pe protopopul Iosif Stoica, nobil din Criciova (azi comuna Crișănești din dreapta Tisei) hirotonit ca arhieru în Polonia de fostul mitropolit Dosoftei al Moldovei, care atunci era în exil. După anul 1701 catolicismul a început să se răspândească în nod-vestul Transilvaniei, inclusiv în Maramureș. Fostul cancelar al Transilvaniei, Nicolae Bethlen (1642-1716) arăta că Episcopul Iosif Stoica a redactat o scrisoare împotriva unirii cu Roma. Scrisoarea amintită de către Bethlen, a purtat numele de "Contra unionem cum Pontifice". C o n s e r v a t o r u l scria despre acest memoriu - a lui Iosif Stoica - "eu n-am crezut să poată ieși din cap de român din Maramureș, un răspuns ca acela, nici au cercat neștine de-aici înainte, să unească Maramureșul".

În anul 1705 s-au intensificat prigonirile împotriva lui, sub toate formele posibile din acea perioadă istorică, astfel că i s-a intentat de către judecătorul Darvay un set de 20 de învinuiri, toate false. Astfel în luna martie a aceluiași an a fost arestat și dus în detenție la închisoarea din Cetatea Hustului. Acolo a suferit tratamente deosebit de violente până la sfârșitul acelui an. Episcopul a solicitat să fie judecat, cererea fiindu-i respinsă. Lucrarea "Ceva despre Episcopul Maramureșean Iosif Stoica - câteva fragmente de vechi cazanii Românești", prezentată de Nicolae Iorga în cadrul Academiei Române în anul 1913 - redau un fragment edificator: Numai în 1705, când răscoala dă Ardealului ca principe pe Francisc Rákóczy, crescut în sens catolic, numai atunci pornește cercetarea împotriva lui Stoica, învinuit că nu duce o viață potrivită cu demnitatea sa bisericească și că a călcat obișnuitele condiții în cari se recunoșteau de toate Cârmuirile episcopii români.

Acuzatul ceru cu hotărâre să nu se uite în judecată calitatea sa de nobil. Cercetările aduseră înaintea mărturii cu privire la luare de mită, beție și legături cu femeile. Pentru aceasta fu oprit în temniță. Dar țara întreagă îl ceru și trebui să i se dea drumul. Și împotriva lui Ion sau Iov Țircă, trimes de calvinii de la Guvernul ardelean ca «episcop sau Vlădică al Bisericilor de lege grecească din comitatul Maramurășului», el putu să se mănție. Încă la 1711 se înfățișează ca Vlădică de fapt și judecător al pricinilor canonice.

În ce privește învinuirile ce i s-au adus, ele corespund acelorora sub povara cărora au căzut Mitropoliții ardeleni Iorest și Sava Brancovici, prigoniți, de fapt, pentru motive politice și confesionale, iar, pe urma lor, atâția în alte părți. Ele se pot aduce oricând împotriva unui călugăr, cu mărturii destule, din partea dușmanilor și a celor înșelați de aceștia. Ceea ce nu înseamnă că am tăgădui greșelile în cari a putut să cadă acest om de neam bun, destul de cult - se mirau Ungurii odată de răspunsurile, poate inspirate de la patronul său, un mare teolog, pe cari le dădea și cari ar fi fost peste puterea «unui cap de Român» și foarte iubit.

Dar amintim că lui Atanasie din Ardeal i s-au adus acuzații la fel: că ia mită, că bea, că joacă în horă cu femeile. Și acte de la jumătatea veacului al XVIII-lea arată din bielșug că preoții ridicați fără pregătire ai Ardealului românesc uitau prea adeseori că nu sunt puși asupra mirenilor ca să le samene în apucături rele, și caracteristica tristă privește deopotrivă preoțimea de amândouă

confesiunile.

Căci, mai la urma urmei, și confesiunea și religia însăși valorează cât înălțimea morală a celor ce o recunosc. Ne ajunge să fi relevat prin aceasta încă o legătură între viața bisericească a Principatelor și aceea a Românilor de peste munți, și nu vom greși puind în legătură îndelungata stăpânire «pravo-slavnică» a acestui Vlădică «din Moldova» cu darul unui potir pe care-l făcea, cinci ani după moartea lui Stoica, «mănăstirii» de la Săcel Stefan Vodă Cantacuzino al Țerii-Românești, <<spre pomenirea numelui și spăsenia sufletului Mării Sale>>. Pe 6 noiembrie 1711 - ceva mai înainte Dimitrie Cantemir sprijinit de Țarul Petru cel Mare îi înfrângea pe turci pe Prut - Roma anunța că Episcopia vacantă din Muncaci (prin Poticarp Filiparici) că Iosif Stoica a trecut la cele

veșnice.

Episcopul Iosif Stoica a rămas în istoria Bisericii creștin-ortodoxe ca un vajnic apărător al acesteia și în egală măsură ca un martir. Ținând seama de meritele lui deosebite Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât la data de 20 iunie 1992 ca episcopul Iosif să fie trecut în rândul sfinților, iar prăznuirea lui să se facă în ziua de 24 aprilie. În aceeași hotărâre se menționează "În bisericile care se vor ridica de acum înainte, se va zugrăvi icoana acestui sfânt și mare ierarh, iar pentru ca evlavia bine credinciosului popor român să sporească față de el, rânduim ca unele din bisericile care se vor zidi să-și poată lua hramul Sfântului Ierarh Iosif Mărturisitorul".

La inițiativa Arhiepiscopului Iustinian Chira același Sfânt Sinod a aprobat înființarea Seminarului Teologic Ortodox din Baia Mare care poartă numele Sfântului Ierarh Iosif Mărturisitorul. În data de

12 decembrie 2009, Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române împreună cu Înalt Preasfințitul Iustinian Chira și Preasfințitul Iustin Hodea Sigheteanul au binecuvântat și sfințit Centrul Social Multifuncțional Sfântul Iosif Mărturisitorul.

Florian Laurențiu Stoica

INDEPENDENȚA ROMÂNĂ

*Independența
prin Cultură*